

Tiedonhankinta: liikuntatieteet

Marjo Vallittu
Avoimen tiedon keskus

Tiedonhankinnassa pohditaan mm.

- Millaista tietoa tarvitset?
- Tieteenala + tiedontarve → relevantti tieto
 - Arkitieto vs. **tieteellinen** tieto
- Oman alan julkaisutyypit ja tiedonlähteet
 - Esim. kansainväliset artikkelit
 - Oman alan tietokannat (JYKDOKin kautta)
- Oman aiheen mukaiset hakusanat ja -lauseet
- Miten hyödynnät?
 - Viittaaminen ja tutkimusetiikka

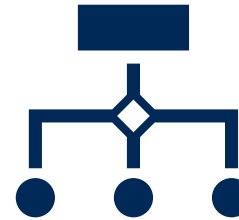
Tänään

Hakusanat ja -lauseet

YSO

Oman alan tietokantojen sanastot

Tietokannat

Kotimaisten kertaus: JYKDOK

Oman alan tietokannat: mm. SportDiscus

Kertausmateriaalit: [Kirjastotuutori ja tiedonhankinta eri tieteenaloilla](#)

Tieteellinen tiedonhankinta

Hakusanat ja JYKDOK

Julkaisutyyppi → tietokannan valinta

Etäkäyttö:
Haka-tunnukset

Kirjat, JYU-opinnäytteet, kotimaiset artikkelit → [JYKDOK](#)

Kotimaiset opinnäytteet → [Finna](#)

Kansainväliset artikkelit → kansainväliset tieteenalakohtaiset tietokannat, esim. [SportDiscus](#) (mennään JYKDOKin kautta)

Hakulauseen suunnittelu

Oma aihe: Mistä asioista tarvitaan lisätietoa? Mistä näkökulmista?

Miellekartta avuksi?

Hakulause optimoidaan valittuun tietokantaan

Tietokannan sanasto avuksi

Tieteenalan termit usein hyviä hakusanoja, erit. kansainvälisissä tietokannoissa

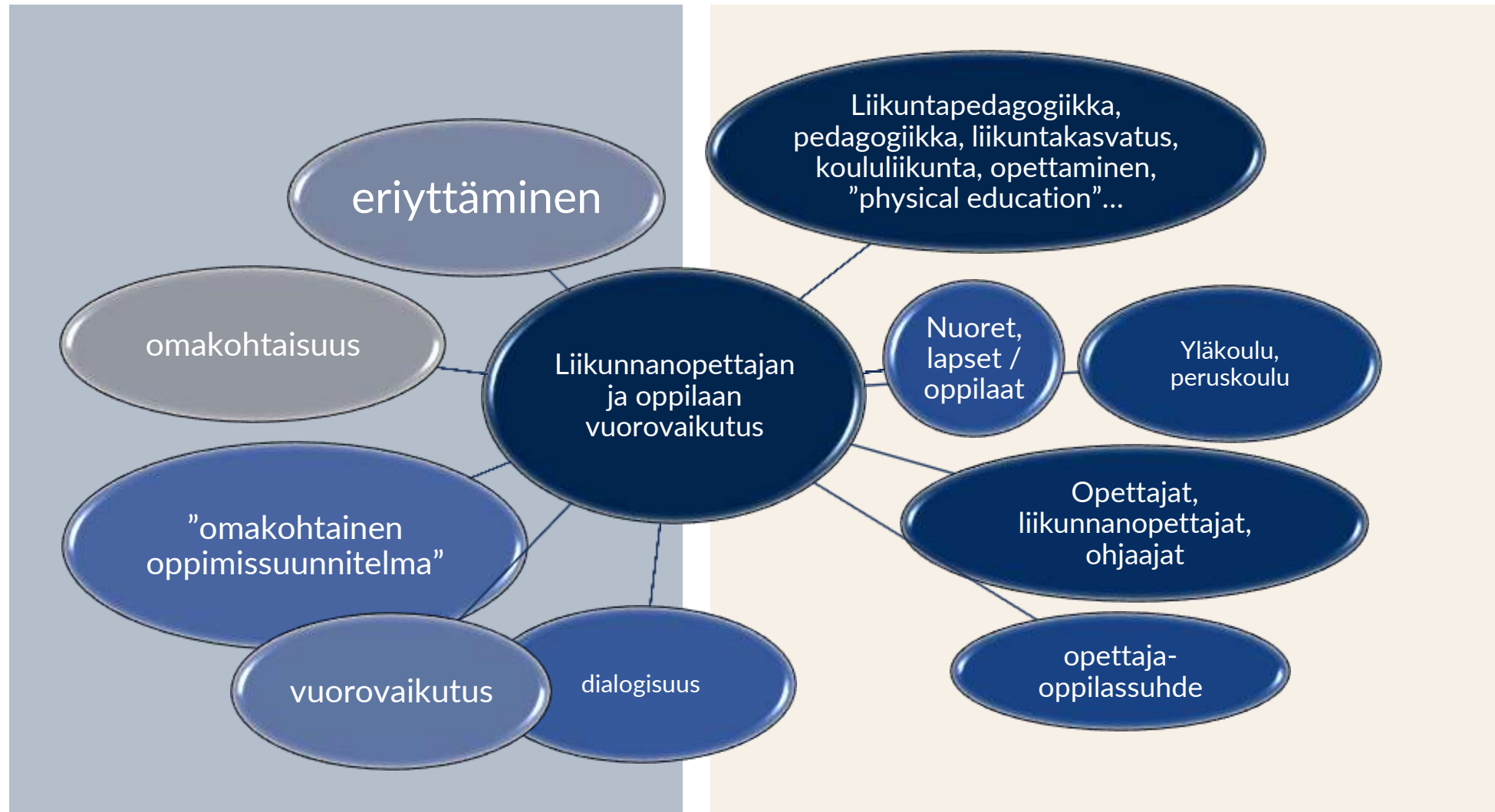
- Nykytermi + aiemmat termit

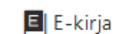

Yleiskielen termit usein myös toimivia hakusanoja

Vapaita hakusanoja käyttäessä mahd. kattavasti synonyymeja, esim. nuori OR nuoret OR teini-ikäiset OR yläkoululaiset

Miellekartta avuksi?

Jeronen, Eila, toimittaja. ; Välimaa, Raili, toimittaja. ; Tyrväinen, Heli, toimittaja. ; Majjala, Hanna, toimittaja. ; Hautamäki, Riitta-Maija, kirjoittaja. ; Hämäläinen, Elina, kirjoittaja. ; Kaisla, Maija, kirjoittaja. ; Kepler-Uotinen, Kaili, kirjoittaja. ; Paakkari, Olli, kirjoittaja.
Jyväskylän yliopisto [2017]

Ulkoasu	1 verkkoaineisto (206 sivua)
Kieli	suomi
Huomautukset	Kirjoittajat: Riitta-Maija Hautamäki, Elina Hämäläinen, Eila Jeronen, Maija Kaisla, Kaili Kepler-Uotinen, Hanna Majjala, Olli Paakkari, Heli Tyrväinen, Raili Välimaa.
Julkaisija	Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto [2017]
Sarja	Julkaisuja / Terveystieteen edistämisen tutkimuskeskus, ISSN 1795-1011; 4.
Aiheet	ammattillinen kehitys osaaminen opettajat arviointi oppiminen oppimisympäristö toiminnalliset menetelmät opetusmenetelmät oppimistyyli oppimiskäsitykset opetussuunnitelmat ainedidaktiikka didaktiikka opetus terveystieto terveyskasvatus vuorovaikutus terveydenhoitajat yhteistyö Vähemmän ▲
Lisätiedot	Eila Jeronen, Raili Välimaa, Heli Tyrväinen, Hanna Majjala (toim)
Painettu	978-951-39-3668-6
ISBN	978-951-39-6959-2 PDF
Pääsy	Aineisto on vapaasti saatavissa

Asiasana ja hakusana

- Julkaisujen sisältö kuvailtu tietokantoihin
- Asiasanastot
 - JYKDOK: Yleinen suomalainen ontologia YSO
 - Joillakin tietokannoilla omia sanastoja (Thesaurus/Subject terms)
- Haku osuu usein asiasanoihin
 - Hakusana = asiasana
- Vapaat, omat hakusanat
 - Jos tietokannassa on tiivistelmiä ja kokotekstejä
 - Tieteenalan termejä
 - Luonnollisen kielen sanoja, joita ei ole tietokantojen sanastoissa
 - Yhdistetään asiasanoihin OR-operaattorilla

Asiasanastot: apua hakusanojen pohdintaan

JYKDOK tai Finna + Yleinen suomalainen ontologia (YSO)

- YSO monitieteinen = ei kovin tarkkoja tieteenalakohtaisia termejä

Oman tieteenalan tietokanta + tietokannan oma sanasto

Yleissanastoista apua?

- Esim. Medical Subject Headings (MeSH) terveystieteiden perussanasto
 - Medlinessa sanastona
 - Medicissä sanastona + käännetty suomeksi: FinMeSH

Synonyymien ja sanakatkaisujen vaikutus, esim. SportDiscus-haku

Child

- 72 787 vertaisarvioitua julkaisua

Child*

- 76 006 vertaisarvioitua julkaisua

(Child* OR adolescent*
OR "young people" OR
teenager*)

- 87 793 vertaisarvioitua julkaisua

Hakulauseen muodostaminen

” ”

- tarkka termi
- esim. ”fyysinen aktiivisuus”

AND

- kaikki hakusanat mukana jokaisessa julkaisussa
- esim. ruokavalio AND liikunta

OR

- vähintään 1 hakusana mukana haussa eli synonyymeja
- esim. ruokavalio OR ravinto

*

- sanakatkaisu
- esim. child*

Arvioi hakutulosi

Liikaa lähteitä?

- Tarkenna tai vaihda hakusanoja
 - Alatermejä?
- Rajaukset
 - Esim. vertaisarviointi
 - AND-operaattorin käyttö
- (Kohdista hakusanat tiettyyn kenttään, esim. tiivistelmä+asiasanat =pudotusvalikko hakusanalaatikon vieressä
 - Huom. Jotain tärkeää saattaa jäädä pois, erit. omia hakusanoja käyttäessä)

Liian vähän lähteitä?

- Mieti hakusanojen laajentamista
 - Ylätermejä?
 - Uusia hakusanoja?
- Oletko rajannut jotain tärkeää pois (AND-operaattorilla)?
 - OR-operaattori
 - Synonyymeja
 - *-sanakatkaisu

Kirjastotuutori: kertausta tiedonhankinnasta

Kuva: Avoimen tiedon keskus (2024) Kirjastotuutori.
Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. URL:
<https://www.jyu.fi/fi/opiskelijalle/kandi-ja-maisteriopiskelijan-ohjeet/tiedonhankinta-ja-aineistonhallinta/kirjastotuutori> (Linkki tarkastettu 20.8.2024.)

Kuva: JYU

- Kirjaston peruskäytön kertausta: itseopiskelumateriaali omaksi hyödyksi
- Osana JYUStarttia Moodlessa
 - JYU:n Haka-tunnuksilla tai Log in as a guest
- Koottu kertausmateriaalia: Ohjevideoita, tehtäviä
 - Miten lainataan?
 - Miten hankintaan kirjastokortti?
 - Miten ladataan e-kirja?
- Kirjaston perusohjeet: lainaaminen, e-materiaalit

Tietokantoja

Kotimaisia tietokantoja

JYKDOK

Medic (terveystieteet)

Finna

JYKDOK: tarkennettu haku

- Eri näkökulmat: hakuryhmät
- Yhdistä hakuryhmän sisällä ”synonyymit” OR-operaattorilla
- Yhdistä hakuryhmät eli eri näkökulmat toisiinsa AND-operaattorilla

Lisähakumahdollisuus;
videolla nähdyllä
perushaullakin pärjää
JYKDOKissa hyvin

Hakuehdot

Hakuryhmä

Hae: Millä tahansa näistä (OR) ▼

liikuntakasvatus Kaikki osumat ▼

liikunnanopettaja* Kaikki osumat ▼

+ Lisää hakukenttä Poista hakuryhmä

Hakuryhmä

Hae: Millä tahansa näistä (OR) ▼

yläkoulu* Kaikki osumat ▼

peruskoulu Kaikki osumat ▼

+ Lisää hakukenttä Poista hakuryhmä

+ Lisää hakuryhmä

Yhdistä hakuryhmät ehdolla:

Kaikki ryhmät (AND) ▼

Tuloksia sivulla 20 ▼

JYU. SINCE 1863 Hae

Artikkelihaku tietystä lehdestä

Etäkäyttö:
Haka-tunnukset

- JYKDOK: hae lehden nimellä
- Linkit vievät lehden arkistoon

The screenshot shows a search result for the journal "Journal of psychology". On the left is a placeholder icon for a book cover and a star rating of 0. To the right, the journal title is displayed in bold. Below the title is a list of database links, each with a right-pointing arrow icon. A red circle highlights the first three links: EBSCOhost Academic Search Elite, EBSCOhost Business Source Elite, and EBSCOhost SPORTDiscus with Full Text. The other links are ProQuest Central, ProQuest Central (New), and Taylor & Francis Social Science & Humanities with Science & Technology.

Journal of psychology

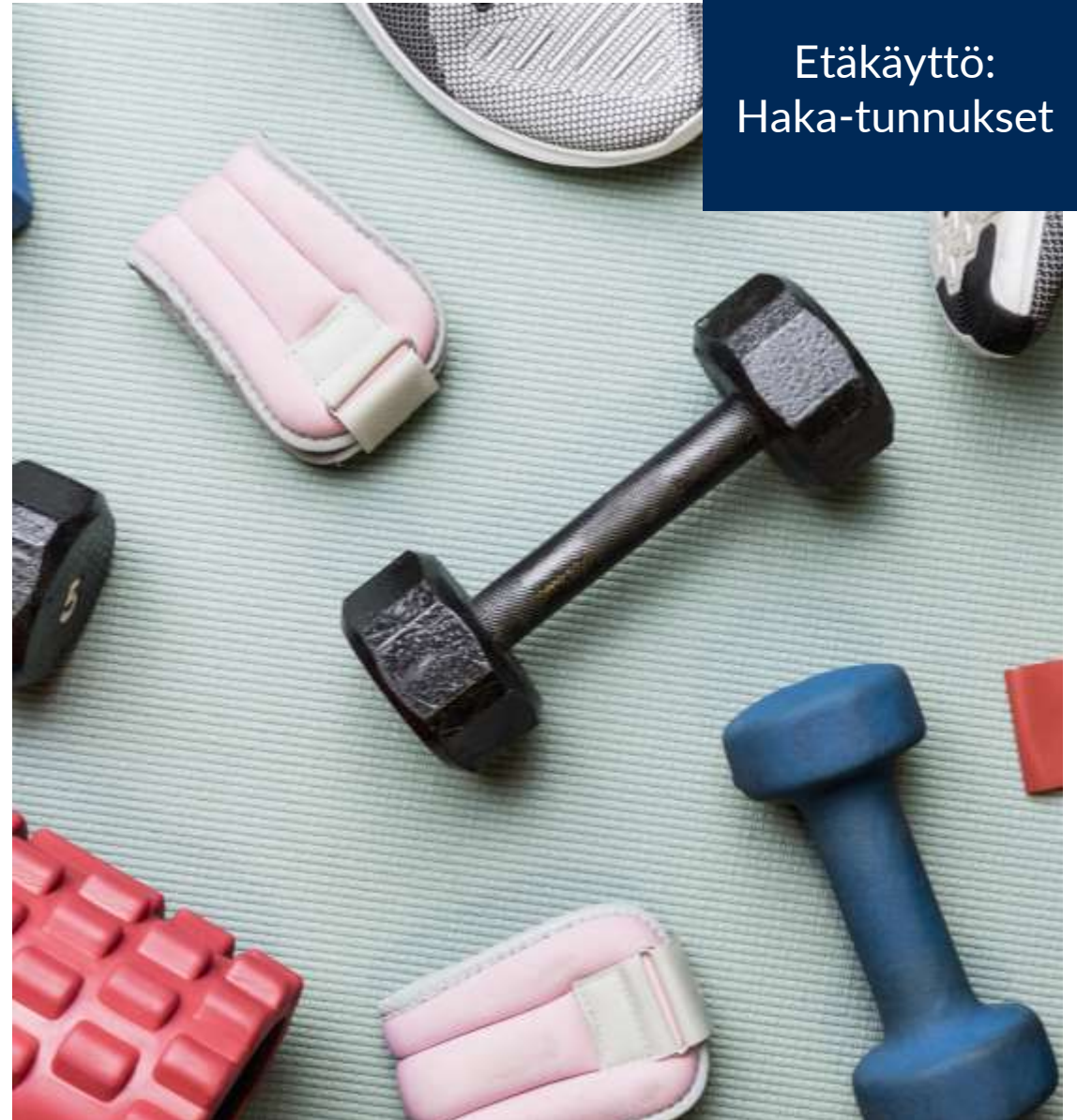
- EBSCOhost Academic Search Elite Available from 1985 Most recent 1 year(s)6 month(s) not available
- EBSCOhost Business Source Elite Available from 1985 Most recent 1 year(s)6 month(s) not available
- EBSCOhost SPORTDiscus with Full Text Available from 1975 Most recent 1 year(s)6 month(s) not available
- ProQuest Central Available from 1994 until 2010
- ProQuest Central (New) Available from 1994 until 2010
- Taylor & Francis Social Science & Humanities with Science & Technology Available from 1997 volume: 131 issue: 1

- Lehden arkisto: Search within this journal

Kansainvälisiä tietokantoja

- SPORTDiscus (Ebsco)
- Spolit
- Lähitieteiden tietokannat
 - Sociological Abstracts (yht.kunt.tiet.)
 - Eric (kasvatustieteet)
 - Medline/PubMed ja Cinahl (terveystieteet)
 - PsycInfo (psykologia)
 - Business Source Elite (taloustieteet)
 - Communication and Mass media (viestintä)
 - WoS (monitieteinen)
 - Scopus (monitieteinen)

Etäkäyttö:
Haka-tunnukset

SportDiscus: liikuntatiede

Lähes kaikki tietokannat toimivat
kuten SportDiscus.
(terveystieteiden Medline+PubMed
poikkeus)

- AND, OR, NOT, *, " "
- Subjects: sanasto
 - + omat hakusanat
- Filters: rajaukset
 - Peer reviewed = vertaisarviointi
- Search options: lisätoiminnot
 - Apply equivalent subjects = synor systemaattisissa hauissa

Search articles, books, journals & more

Searching: SPORTDiscus with Full Text

<input type="text"/>	All fields
AND <input type="text"/>	All fields
AND <input type="text"/>	All fields
+ Add fields	Basic search
<input type="button" value="Search"/>	
Filters	Search options
Publications	Subjects

Scopus ja WoS (monitiet.): lisähakuja, jos tarpeen

- Ei omaa sanastoa tai vertaisarviointirajausta
- Laaja aineisto, eri tieteenaloilta
 - Hakutuloksia usein paljon
- SFX-linkki apuna kokotekstien etsinnässä

Kokotekstin etsintä

 Get Full Text Full Text via [LibKey Link](#)

Jos julkaisusta ei ole tietokannassa kokotekstiä

1. Löytääkö LibKey-linkki tai Get full text -painike artikkelin?

Jos LibKey-linkki ei löydä julkaisua

1. Lehden/kirjan nimellä JYKDOKista: painettu versio?
 - JYKDOKin välilehdet: Kuopion [Varastokirjasto](#) ja Jkl:n muut kirjastot
2. Avoin tiede ja tutkimus: artikkelin nimellä internetin [hakukoneesta](#)
 - Apuna esim. [LibKey](#)-selainlaajennus
3. Apua [kirjaston asiakaspalvelusta](#)
4. [Kirjaston kaukopalvelu](#) eli toisesta kirjastosta lainaaminen (maksullista)

Lähdekriittisyysmuistutus

- Arvioi tieteellisyyttä
- Tekstin rakenne
- Julkaisija
 - Vertaisarviointi
 - Verkossa apupalveluita, esim. Julkaisufoorumi (taso 1, 2, tai 3)
- (Tekijä)

Muita vinkkejä

Avoin tiede ja tutkimus

- Pyrkimys saada tutkimusaineistot, -data, -tulokset jne. kaikille avoimiksi
- Julkaisut, esim.
 - Avoimia lehtiä ja kirjoja
 - Rinnakkaistallenteita
 - Viittaus alkuperäiseen julkaisuun!
 - [Opinnäytteitä](#)
- Jyväskylän yliopisto: JYX
 - Oma gradusi?
- Avoimesti saatavissa hyviä lähteitä
 - Tarkkana: Mikä on julkaisija eli onhan lehti tieteellinen ja luotettava?
 - Tutkimusta ohjaavia käytänteitä, esim.
 - [Hyvä tieteellinen käytäntö \(HTK\)](#)
 - [Tutkimusetiikkaa](#)

Tutkimusmenetelmät → hakusanoja?

- Oman tieteenalan tuoreet julkaisut
- JYKDOK apuna?
 - Esim. "research methods" AND tieteenala
 - [Sage Research Methods Online](#)
 - [Sage Research Methods Cases](#)
 - [Methodspace](#)
 - [MeHu: Menetelmäpolkuja humanisteille](#)
 - Muillekin kuin humanisteille
 - Huom. päivitys (Onhan löytämäsi menetelmän tiedot ajan tasalla?)
 - [Tietoarkisto: Tutkimusmenetelmien verkkokäsikirja](#)

Käsiteanalyysi ja lisää hakusanoja: hakuteoksia

- Aiheen peruskäsitteet, omat termit
 - Alan perusteokset
 - Sanakirjat
- Käsitteiden määritelmiä
 - Tietosanakirjat ja hakuteokset (painetut ja elektroniset)
 - JYKDOK, esim. hakuteokset [AND liikunta]
 - [Handbook of Sports Studies](#)
 - [Handbook of Physical Education](#)
 - [International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences](#)

Usein kysyttyä: Google Scholar

- Ei systemaattista hakua: **Hakukone, ei tietokanta**
 - Mistä ja miten hakee?
 - Koneen hakuhistoria vaikuttaa: eri tulokset eli ei toistettavissa
 - Optimoinnit ja ”maksettu näkyvyys”?
 - Miten perustelet hakusi?
 - Miten haetaan?
 - ” ”
 - Sanan toistaminen
 - AND, OR eivät toimi: ei varsinaista hakulausetta
 - Hakusanoja voi pudota huomaamatta pois
 - Aina tuloksia, mutta ovatko relevantteja?
 - Tulosten järjestely?
- Luotettavuus? Lähdekritiikki!
 - Kaikki julkaisut eivät tieteellisiä
- Jos käytät, mene JYKDOKin kautta [Google Scholariin](#)
 - Avoimet tieteelliset aineistot korostuvat
 - Soveltuu lähinnä kokotekstin etsintään tai joskus täydennyspohjaiseen eli ns. käsihakuun tai harmaisiin hakuihin

Apua kirjastosta

- Kirjaston asiakaspalvelu
 - Lähde-kirjastorakennuksesta
 - Kysy kirjastosta
- Kertausmateriaalit:
 - KirjastoStartti (Moodlessa): kirjaston peruskäyttö, esim. lainaaminen
 - Kirjastotuutori: tiedonhankinnan tavat
 - Tiedonhankinta eri tieteenaloilla: muistilista oman alan tietokannoista

Diojen kuvituskuvat, jos ei erikseen mainittu: PowerPoint.

Kiitos!